

BAROMFIAK

BAROMFITENYÉSZTÉSI SZAKLAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET BAROMFITENYÉSZTÉSI SZAKOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK HAVONKINT EGYSZER.

Előfizetési ára: Egész évre 4 forint, felévre 2 forint.
Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai és a „Köztelek“ előfizetői ingyen kapják.

Szerkeszti: SZILASSY ZOLTÁN,
az országos magy. gazdasági egyesület ügyvezető titkárja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, üllői-ut
(Köztelek).

TARTALOM.

	Oldal
Baromfitenyészési szakosztály ülése	7
Baromfikiállítás Budapesten	7
A viador tyukfajták	8
Tárcza: Baromfikiállítás	8
A baromfiólak tertőltetéséről. Dr. Rácz István	9
A pulykafiók felneveléséről	10
A csirke költése és felnevelése	11
Baromfitermények értékesítése	12
Könyvismertetés	12
Vegyesek	12
A baromfitermények értékesítése. — A tyukok ved- lése. — Különös tyuk.	

Baromfitenyészési szakosztály ülése.

(1892. május 14-én.)

Az orsz. magyar gazd. egyesület baromfitenyészési szakosztálya május hó 14-én Tolnay Lajos szakosztályi elnök elnöklése alatt ülést tartott, a melyen jelen voltak: Gasparetz Géza, Hincz Gábor, Kell Izsó, dr. Rácz István, Ujhelyi Mihály. A tisztviselőkar részéről Szilassy Zoltán ügyvezető-titkár és ifj. Paikert Alajos s. titkár, előadó.

Az ülés megnyitása után segédtitkár előadja a IX. tenyészállatvásárral kapcsolatosan tartott baromfikiállításról szóló jelentését, a mely szerint bejelentetett összesen 71 tyuktörzs, 9 lud, 8 kacsa, két pár pulyka, egy pár páva, 6 fácán, és 107 pár galamb. A bejelentett állatok igen kevés kivétellel mind fel is hozattak a kiállításra. Az egész kiállítás, a mely a szakosztály kezdeményezése folytán csak szerény keretben tervezetett, igen sikerültnek mondható, annál is inkább, mert a baromfikiállítás vásárral is levén egybekötve, a vásáron tetemes adás-vevés történt és pedig eladatott összesen 37 db, 288 frt értékben. A kiállításon résztvevő kitüntetésekre a bírálóbizottság összesen 620 frankot fordított és 10 elismerő oklevelet osztott ki.

A díjak közül nem osztatott ki: Kovásznay Zsigmond 30 frankja, melyet abszolút becsü tyuktörzsnek díjazására adott, Ujhelyi Mihály 20 frankja, a legszebb Plymouth-Rocks törzsnek és 10 frank, a legszebb brahma törzsnek.

Ezen díjakat a szakosztály a jövő kiállításra teszi el.

A baromfikiállítás kitüntetettek névjegyzékét lapunk más helyén a kiállításról szóló tudósítás keretében közöljük.

A szakosztályi ülés örömmel vette tudomásul a baromfikiállításnak kedvező sikerültét.

Az ülés második tárgyát f. évi február hó 29-iki szakosztályi ülés határozata folytán kiküldött számvizsgáló-bizottságnak Parthay Géza volt baromfitenyészési egyleti titkárrel történt leszárolásáról szóló jelentése képezte. A számvizsgáló bizottságnak jelentése, a melyben Parthay Géza számadása részletesen felsoroltattak, tudomásul vétetik azon határozat kapcsán, hogy a bizottságnak észrevételei Parthay Gézával egész

terjedelmükben közlendők, egyttal a számadás vizsgáló-bizottság tagjainak: Ujhelyi Mihály és Kell Izsónak a szakosztály köszönetét fejezte ki a fáradságos és beható munkálatért, a melylyel az ügyet a befejezés stádiumába hozták.

Előadó segédtitkár bemutatja ezután a «Köztelek» kapcsolatában megindult «Baromfiak» című új baromfitenyészési szaklapnak első számát, a melyet a szakosztály örömmel vett tudomásul s meglegedését fejezte ki a szaklap irányára, közleményei és kiállítása felett.

Hincz Gábor volt baromfiteny. egyleti pénztárnok saját kérésére eddigi pénztárnoki állásától felmentetik azzal, hogy a volt egyletnek nála levő pénzkészletét esetleges értékeit és számadását az orsz. magy. gazdasági egyesület igazgatójának közbenjöttével, az orsz. magyar gazd. egyesület pénztárosának adja át és az átvételről szóló elismervényt felmentvényképen magánál tartsa.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Baromfikiállítás Budapesten.

Az országos magyar gazdasági egyesület a IX. tenyészállatvásár alkalmával kísérletképpen baromfikiállítást is rendezett, mely ugy a kiállított anyag minősége, mint annak és a történt vásárlások mennyisége tekintetéből, igen szépen sikerült.

Az érdeklődés leginkább a földmívelési miniszterium által felkarolt fajokra vonatkozólag volt kiválóan élénk, a Plymouth-Rocks, Langshan-tyukok, az emdeni ludak és a pekingi kacsák tulnyomó része nem ment vissza előbbi tulajdonosához és fajtojást is igen szép mennyiségben rendelt meg. Különleges galambfajoknál igen nagy volt a vételkedv és ehhez mérten az elért árak is.

Mint legszebb részét a baromfikiállításnak a budapesti állatkert collectivkiállítását kell felemlítenünk. Szébbnél-szebb törzseket mutatott be ez osztályban a közönségnek a kiállító intézet, melyek közül a valóban remek chamois páduai törzs érdemel különös megemlítést. A bóbítas tyukok között kissé hiányosak voltak a hollandiak, de kifogástalanok az említett páduai törzsön kívül még az igen szép Crève-coeur és a remek Houdan-törzs. A fekete Langshan elsőrendű baromfitörzs volt, ugyszintén a fehér Langshan; a sötét Brahma-törzs egyik tyukja nem kiállítási állat, rontotta is az egész törzs egyöntetűségét, míg a Plymouthnál nehezebb tyukokat kívántunk volna az igen szép kakas mellé. A kiállított fekete hamburgi minden tekintetben kifogástalan volt; a pekingi kacsaánál azonban szebb példányokat állított ki Döry Vilmosné. A kiállított toulousi ludak sem elégtettek ki teljesen.

Az állatkert kiállítása dus és kitünő volta indokolja a 100 frankos tiszteletdíjat, melyet a jury odaitelt, meg vagyunk győződve, hogy versenyzés esetére sokkal több díjat kellett volna odaitelni.

A kiállításnak általában legszebb példánya Döry Vilmosné emdeni gunara volt, mely — úgy látszik — a Beiwinkler-fele tenyészettből került

ki és melynél nagyobb csak az ár volt, melyet érte követeltek.

Ezt követte szépségben a Duller és társa budapesti cég által bemutatott sárga Cochintörzs és Döry Vilmosné Peking-kacsái. Igen szépek voltak továbbá Strasser és Fuchs Langshanjai, melyek daczára kissé tollas lábszárúknak, első díjat nyertek, mit meg is érdemeltek.

A Plymouth-Rocks faj volt legdusabban képviselve és a számos elsőrendű törzs között nehéz volt az első díjat odaitelni; legszebbek voltak Döry Vilmosné, lovag Bagyay Zsigmond és Duller és társa cég Plymouthjai, melyek is ezen sorrendben az I., II. és III. díjat nyerték el. A PlymouthRocksok között volt Kovács Gáspárné Monorról egy Plymouth-Rocks keresztezésű kiválóan szép magas vérű törzse kiállítva, mely egy sajnálatos tévedésből a tiszta Plymouthok közé soroltatván, a díjazásból is kiszorult. Susztek József igen szép fehér Cochin, Kovásznay Zsigmond fehér olasz és fehér Minorka törzsei, Strasser és Fuchs Houdanjai, valamint Laurovics Bakay Emma Bronz pulykái mind díszre váltak ezen kiállításnak, mely a külföldi kiállításokkal összehasonlítva azon kiváló előnnyel bírt, hogy csak egy kereskedő cég versenyzett, míg a kiállított baromfitörzsek tulnyomó részét tenyész-tők mutatták be, ez által szolgáltatván hű képét annak, hogy ezen gazdasági ág iránt az országban minuenütt igen élénk az érdeklődés.

A galambkiállítás igen dunsak és igen szépnél mondható. Budapestnek és az egész országnak leg-hirnevesebb galambtenyésztői vetélkedtek itt szebbnél szebb állatokkal és nem is csodáljuk, hogy a jury ítéletének megállapítása majdnem két egész napot vett igénybe, mert csak a harmadik kiállítási napon tétettek a díjazások közzé.

Legszebbek voltak és legérdekesebb Osetzky Béla Satinetta, Blondinetta s. a t. keleti galambfajtái, melyek I. díjat, tiszteletdíjat és elismerő oklevelet nyertek kitüntetésül, ezek után dr. Dirner Lajosnak kipróbált és hadi czeleokra a cs. és kir. hadügyminiszterium által előirt utirányokban reptetett postagalambjainak kollektiv kiállítása, melyek első díjat és elismerő oklevelet nyertek. Hincz Gábor parókás szerencsenjei (I. díj és elismerő oklevél.) Heinlein Antal híres budapesti gólyásai (magasan repülő), melyek tiszteletdíjat és elismerő oklevelet nyertek.

Felemlítjük még a Duller és társa cég által bemutatott Boucheraux-fele költőgépet valamint az ezen cég által kiállított igen tanulságos tojaskollekciót, mely a különféle fajtojasokat suly szerint összehasonlítva, a magyar tyuk tojásaival mutatja be.

A baromfikiállítás kiosztott díjak a következők:

A baromfiak csoportjában:

a) Magyar faj:

Második díj: 15 frank aranyban. Duller és társa által kiállított törzs.

b) Erdélyi kopasz nyaku:

Második díj: 15 frank aranyban Puskás Béláné Kolozsvár.

Harmadik díj: 10 frank aranyban. Kell Izsó Budapest.

- c) *Világos Brahma*:
Első díj: 20 frank aranyban. Duller és társa Budapest.
- d) *Sötét Brahma*:
Második díj: 15 frank aranyban. Sárvári Pataky Árpád Hajdu-Sámson.
Harmadik díj: 10 frank aranyban. Laurovics Bakay Emma Nagy-Lak.
- e) *Cochin sárga*:
Első díj: 10 frank aranyban. Duller és társa Budapest.
- f) *Cochin fehér*:
Első díj: 20 frank aranyban. Susztek József Rimaszombat.
- g) *Plymouth-Rocks*:
Első díj: 20 frank aranyban. Dóry Vilmosné Pa Leperd.
Második díj: 15 frank aranyban. Bogyay Zsigmond Sárospatak.
Harmadik díj: 10 frank aranyban. Duller és társa Budapest.
Negyedik díj: 5 frank aranyban. Susztek József Rimaszombat.
- h) *Langshan*:
Első díj: 20 frank aranyban. Strasser és Fuchs Budapest.
Második díj: 15 frank aranyban. Duller és társa Budapest.
Harmadik díj: 10 frank aranyban. Puskás Béláné Kolozsvár.
- i) *Houdan*:
Második díj: 15 frank aranyban. Strasser és Fuchs.
- j) *Hollandi*:
Második díj: 15 frank aranyban. Susztek József Rimaszombat.
- k) *Olasz fekete*:
Második díj: 15 frank aranyban. Obert Henrik Brassó.
- l) *Bantam ezüst*:
Második díj: 15 frank aranyban. dr. Dirner Lajos Budapest.
- m) *Emdeni lud*:
Első díj: 20 frank aranyban. Dóry Vilmosné P.-Leperd.
- n) *Pomerániai ludkeresztelés*:
Harmadik díj: 10 frank aranyban. Duller és társa Budapest.
- o) *Pekingi kacsá*:
Első díj: 20 frank aranyban. Dóry Vilmosné P.-Leperd.
Második díj: 15 frank aranyban. Duller és társa Budapest.
- p) *Pulyka (bronz)*:
Harmadik díj: 10 frank aranyban. Laurovics Bakay Emma.

r) *Pávák*:
Harmadik díj: 10 frank aranyban. Dömötör Ilona Budapest.

A budapesti állat- és növénybonosító társaságnak kiváló szép gyűjteményeért 100 franknyi díj aranyban adatott ki.

Lovag Kovácsnay Zsigmondnak, versenyen kívül kiállított szép fehér livornói tyukjai és emdeni ludjaiért a bizottság elismerését fejezi ki.

Végül Serák Károly állatkerti igazgató urnak és dr. Dirner Lajos urnak a bíráló bizottság, a baromfikiállítás körül szerzett kiváló érdemei elismerésül köszönetet szavazott.

A galambok csoportjában:

1. Első díjat 15 frankot aranyban nyertek: dr. Dirner Lajos (Budapest) angol pósta-galambjai, Oszeczky Béla (Budapest) satinetta és bluetta galambjai, dr. Dirner Lajos páva galambjai, Puskás Béláné (Kolozsvár) angol parókás galambjai, Hincz Gábor (Budapest) páva galambjai.

2. Második díjat 10 frank aranyban nyertek: Kell Izsó (Budapest) angol pósta és pirók galambjai, Kovács János (Debreczen) vörös sávós bodor galambjai, Hincz Gábor angol parókás galambjai.

3. Harmadik díjat 5 frankot aranyban nyert: Kovács János florentini galambjai.

4. Elismerő oklevelet kapott: dr. Dirner Lajos kollektív postagalamb kiállításáért, Oszeczky Béla ázsiai sirályka, Puskás Béláné angol parókás, Kovács János diszgalambjai, Dumtsa Eugenia (Bécs) amsterdami golyvás és angol csuklyás, Hincz Gábor csuklyás, Kell Izsó pósta és Heimlein Antal (Budapest) golyvás galambjaiért.

5. Tiszteletdíjat kaptak:

a) Heimlein Antal (Budapest) a Gasparetz Géza által felajánlott 10 frankos aranyban budapesti golyvás galambjaiért.

b) Oszeczky Béla (Budapest) a dr. Dirner Lajos által felajánlott 10 frankot aranyban blondinetta galambjaiért.

A baromfikiállításán eladatott.

Tyuk.

Gergelyi Kálmán, 1 Langshan törzset 15 frtért Heckler Eleknek.

Ujhelyi Mihály, 1 Plymouth-Rocks törzset 25 frtért Rácz Györgynek.

Kovács Gáspárné 1 Plymouth-Rocks törzset 12 frtért Valkó Józsefnek.

Strasser és Fuchs, 1 Wyandotte törzset 40 frtért Székács Lajosnak.

Strasser és Fuchs, 1 Houdan törzset 22 frtért Zsuffa Vinczének.

Dr. Dirner Lajos, 1 Bantam törzset 15 frtért dr. Kohner Adolfnak.

Györfly 1 Cochin törzset 20 frtért gr. Keglevics Gyulának.

TÁRCZA.

Baromfikiállítás.

Mindennek meg van a maga próbája. Hajdanában, mikor még meséket nemcsak meséltek, hanem azok meg is történtek, az egyik mesekirály betört a másik országába, elűzte trónjáról, kardra hányatta hű népét és vitézeit, feldulta kastélyát úgy, hogy a szegény kis prícesszin még a köpenykejét se vehette magára, hanem a konyhaszolgálo szurtos ruhában menekült világgá. Ment, mendegélt sirdogálva, végre egy nagy erdőbe ért. Az erdőben egy kis ház ablakából mécsvilág pislogott. Felénk kocogására megnyílt az ajtó s egy százcáncu anyóka lépett ki rajta.

— Hát te hol jársz itt, a hol a madár se jár? — Kérdé tőle.

— Királykisasszony volnék édes néném, elűztek hazulról; fogadj be, mert már nem bírnak a lábaim, esdekelt a szegény kis üldözött.

— Királykisasszony? No majd az megválnak! Hát csak ül le a lóczára, majd addig megvetem az ágyad.

Befordult a benyilóba s megvetette az ágyat.

Tizenkét matraczra tett tizenkét pelyhes dunnát, de a legelső matrác alá egy borsószemet rejtett. Másnap reggel bemegy a vendéghez:

— Hogy aludtál lelkem?

— Jaj édes néném sehogyse; nem tudom mi baja lehet az ágyadnak, de nem lehetett benne elszunyadnom, mind kekre feküdtem az oldalam valami keményen.

A mint ezt az anyóka meghallotta, földig hajolt a vendég előtt s nagy tisztelettel mondotta:

— Isten hozta fenségedet! Most már tudom, hogy igazi princzesszinnel van dolgom.

Az igazi princzesszin próbája tehát egy borsószem a huszonnégyedik derékalj fenekén.

Az igazi szorgos falusi gazdasszonyé meg a baromfi. A melyik gazdasszonynak sok a baromfia, sok a tojása, jók a kottósai, a kiét nem pusztítja nagyon a sok mindenféle nyavalya, arra mérget vehetsz, hogy ránczba tudja szedni egész gazdaságát. Az aprómarhatenyésztés a gazdálkodás költészete. Nem azért, mintha például a pulykakakas valami poétikus lény lenne, de azért, mert a női munkakör egyik része falun. Látni azt a szeretetet, azt a rajongást, a mivel az igazi gazdasszony az ő apró népén csüng, nekünk férfiaknak valódi poézis. Ólázó buzgalom,

Lud.
Lovag Kovácsnay Zsigmond, 1 Emdeni törzset 60 frtért Sváb Sándornak.

Pulyka.
Laurovics Bakay Emma 1 bronz pulykakakast 11 frtért Schusster Ernőnek.

Galamb.
Dr. Dirner Lajos 1 párt (páva) 5 frtért Grauer Vilmosnak és 1 párt 5 frtért Szabó Józsefnek.
Kovács János, 1 párt (begyes) 10 frtért Piek Oswaldnak.

Hincz Gábor, 1 párt (angol parókás) 15 frtért Vályi Árpádnak és 1 párt (páva) 30 frtért Lits Sándornak.

Osszesen 37 db, 288 frt értékben.

Végül megemlítjük, hogy a díjazott baromfiak közül a szebbeket a szerkesztőség felényképezte, de a fényképek az esős idő miatt nem mind sikerültek, a jobbkat lapunk legközelebbi számban közölni fogjuk.

A. T.

A viador tyukfajták.

(M.) Görögországban már Krisztus születése előtt mintegy 200 évvel ismertek viador tyukfajtákat, melyek tüzesvérű kakasait Isteneknek, ugymint Ares Hadistenek és Pallas Athene-nek tiszteletére harczba állította a játékbán gyönyörködő görögnek. A görögöktől a kakasviadatok játéka elterjedt a rómaiak közé, a rómaiaktól pedig egész Nyugat-Európába. Európában főleg Angolországban kedvelték meg a kakasviadolókat, a hol különösen a középkorban a legnagyobb szenvedélyvel karolták fel e sajtáságos szinjáratot. Legnagyobb pátronusa volt Angliában a kakasviadaloknak III. Henrik (1491—1547), a ki a Westminster-ben külön királyi kakasharcszínházat állított fel s a ki a kakasviadalokhoz szabályrendeleteket is adott ki. Mai napság törvény tiltja már Angliában a kakasviadatok tartását, de a melyek azért még nem szűntek meg. A földbirtokos osztály még jelenleg is a legnagyobb szeretettel tenyésztí a viador tyukokat s egyes felreosó helyek birtokosai nem egyszer szereznek elvezetet vendégeiknek, titokban rendezett kakasviadatok által. Közép- és Dél-Amerikában a kakasviadatok most is divatban vannak s ezek ott közzgazdasági jelentőséggel bírnak, mert mint nálunk is nemrég a löversenyek képeztek lötenyésztésünk emelésének egyedüli rugóját, ugy Amerika néhány államában a kakasviadatokkal igyekeznek a kormányok népeik kedvét a baromfitenyésztés felkarolására serkenteni. Mexikó kormánya maga 98 nyilvános kakasviadal-színházat tart fenn, melyek berendezése körülbelül 1/4 millió forint (116.000 dollar) értéket képvisel. A viador tyukok Ázsiából, valószínűleg Indiából származnak; innét hoztattak Európába, a hol azután régebben a európai tyukokkal való ke-

resztelés, ujabban nyészkiválasztás által domesticus pugnax) Anglia szenvedélyes te a legszebb válfajták; található, a melyek feketemellű és a vere resek. A viador tyuk sajtásága a bátorság, e tulajdonságok nem tyukokban, sőt a Darwin a viador tyu mondja, mely a ha bankiva tyukhoz, legk

merész természetét. Testök nyulánk, tollaz s labaik hosszúak, jesen van kifejlődve; tüzes, taréjuk alacsony széles, hátuljuk kes kakasnak taréját es negyedéves korában régi szokás maradv kasviadatok nem v kakasokat azért fosz a harc alkalmával

lemlíteni. Ebben az e forma szenvedélyvel törpe liliputi, a hata jes Langshan és P magyar kakas. Ha állatba ennyi temper szet, megcsavarná egyensúlyát.

Szegény galam érzik magukat. Az a fejét, a kacsák mélt nárok éktelen gárog zsvajt, a gyöngytyu valami repedt cseng a hangja egyébiran meglepően hasonlít.

A gourmande- portosulnak. Ekkora salátával valóban a giti. A csapongó far határt, hogy ezek a jaira szánvák. Mind látivalót. Nagy ege a kiállított szárnya csak a haszonért s tika szempontokból. Az utóbbiak közti

ezerféle találékonyság, a mivel a puha kacsók, cibék és libák sorsát intézik, van-e nálad valami szeretetreméltóbb?

Azért az a kiállítás, melynek ápril 28 től május 1-ig tanui voltunk a Tattersallban, nekem sokkal többet ért, mint némely monda csinált női kézimunkakiállítás. Magyarország gazdasszonynainak büszkeségei voltak ott közszemlére téve. Büszke kakasok, helyes tyukocskák, óriási ludak és kacsák, diszszárnyasok, galambok töltötték be az egymásra halmozott ketreczeket, hogy gyönyörűség volt nézni és — borzalom halgatni.

Százféle fajta az ország százféle tájáról. Legelőször persze a kakasok vonják magukra az ember figyelmét, ezek a telhetetlen zsarnokok, a kik minden paragrafus ellenére a bigamianak hódolnak, fejenként két tyukocskával élve közös háztartáson. Érzékenyebb lelkeket, a kik ezen megütköztek, azzal nyugtatott meg a gondos rendezőség, hogy a két tyuk közül az egyik mindig az — anyós. A kakasok kihívó magaviselete lép-ten-nyomon megozafolta ezt az allitást, mert ilyen vig kukorékolásra, ilyen harczias jókedvre csak anyósmentes állapot hangolhat. Főjellemvonásuknak a féltékenység látszik, mert még a harmadik ketreczből is dühös pillantásokat váltva, folytonos kurjogással igyekeztek egymást megfé-

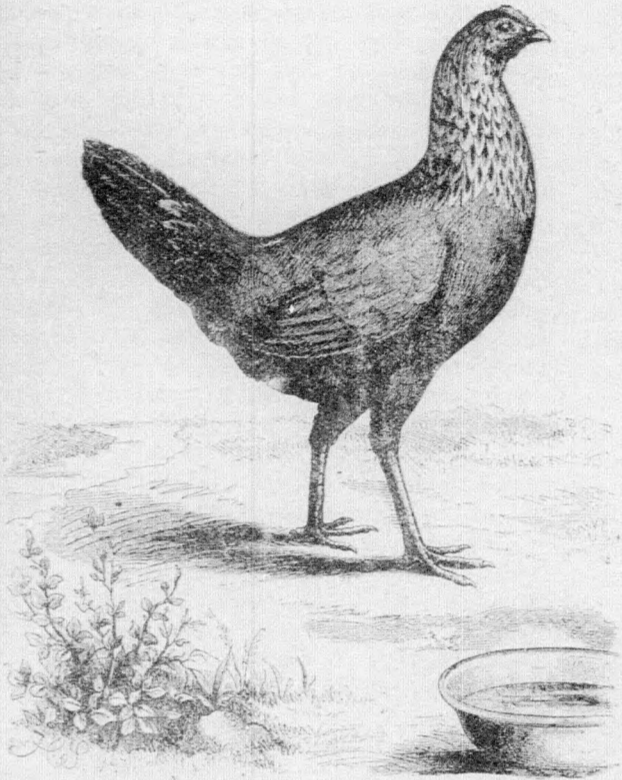
resztezés, ujabban pedig okszerűen üzött te nyészkiválasztás által a viador tyuknak (*Gallus domesticus pugnax*) sok válfajtája keletkezett. Anglia szenvedélyes tenyésztői kezében keletkeztek a legszebb válfajták; ott körülbelül 50 válfajta található, a melyek között különösen a *veres*, *feketemellű* és a *veres, barnamellű* viadorok híresek. A viador tyukok valamennyijének közös sajátossága a bátorság, tüzesség és fekezhetetlenség; e tulajdonságok nemcsak a kakasban, hanem a tyukokban, sőt a csirkékben is megvannak. *Darwin* a viador tyukot igazi, tipikus fajtanak mondja, mely a házi tyuk törzsszüleijéhez, a *bankiva tyukhoz*, legközelebb áll. A viador tyukok

meg az állatok emez érzeny részeit jelenleg azonban már csak a «harcias» kinézés kedvéért kinözzák a kakasokat taréjaik levagásával. A mi a viadortyukok gazdasági értékét illeti, arról a vélemények nagyon különbözők. Az angolok olyan szeretettel csüggnék a viador tyukokon, hogy azokat, csupa szeretetből, mint haszonállatokat is a legjobbaknak tartják. Így *Trevor Dickens* dicséri őket, mint kítűnő anyákat, jó tojókat, melyek 200—280 tojást is tojnak s husukat a fázánhus fölé helyezi. Ez mindenestre nagy túlzás. Mások, mint angol tenyésztők még nem tapasztalták, hogy a viador tyuk valami nagyon sokat tojik, de annyi tény, hogy a fiatal

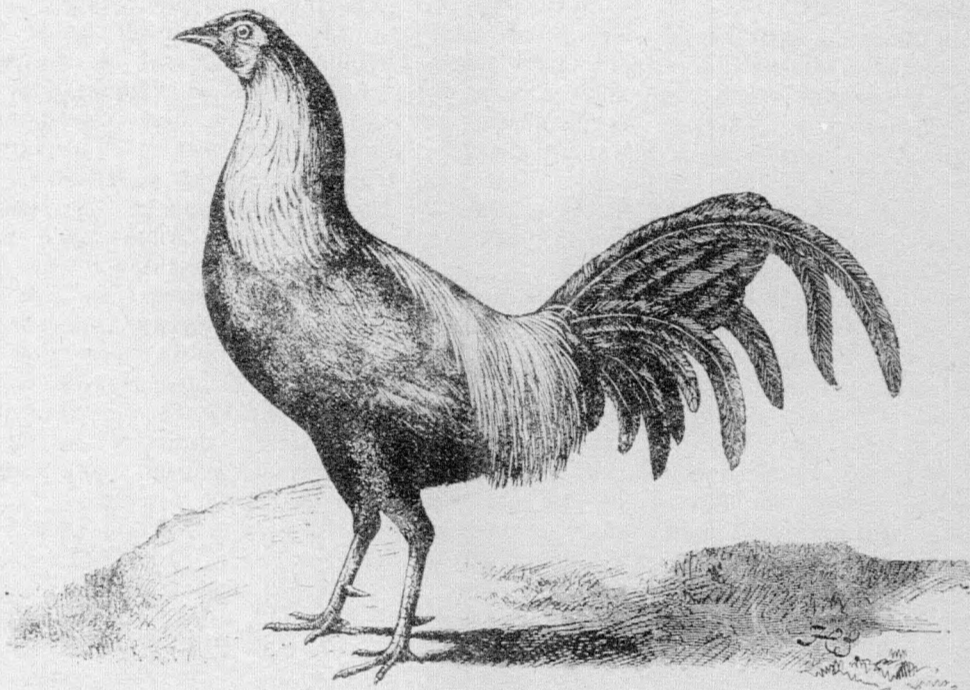
A baromfiólak fertőtlenítéséről.

Minden orvosi tudománynak és így az állatgyógyászatnak is végső célja az, hogy a halálos betegségek számát csökkentse. A modern kutatásnak tehát az a feladata, hogy olyan eszközöket, olyan módokat találjon fel, a melyeknek segítségével meg lehet óvni az embert és az állatokat a betegségektől. Ez a törekvés teremtette meg az orvosi tudományoknak azt az új ágát, a melyet közegészség-tannak neveznek.

Ma azonban még távol vagyunk attól, hogy sem körvonalazni tudnók azokat az elveket, a

Viador tyuk.

Viador kakas.

merész természetét már külsejük is elárulja. Testök nyulánk, tollazatuk a testhez simult, nyakuk s lábaik hosszúak, sarkantyujok nagyon erőteljesen van kifejlődve; csőrük erős szemük élénk, tüzes, taréjuk alacsony, mereven felálló, mellök széles, hátuljuk keskeny. Angliában a viador kakasnak taréját és szakálltaréját azok háromnegyedéves korában leszokták vágni; ez egy régi szokás maradványa. Ugyanis még a kakasviadokok nem voltak Angliában betiltva, a kakasokat azért fosztották meg a diszeitől, hogy a harc alkalmával az ellenfél ne támadhassa

állatok husa kítűnő, habár az a baj, hogy az állatokon aránylag kevés hus van. Elvitázhatatlan előnyük a viador tyukoknak nagy bátorságuk; nemcsak a macskákkal, hanem a kutyákkal is szembeszállnak s így az olyan helyeken, ahol a tyukok mindenféle megzavartatásnak vannak kitéve a mi által különösen a kis csibék szenvednek, az angol viador tyukot helyén lesz tenyésztetni. Képünk a *veres, barnamellű* viador válfajtanak egyik változatát a *kéktestű aranyos* viadort mutatja be. E változatot *Du Roi* létesítette s egyike ez az angol viadorok legszebb változatainak.

melyeknek gyakorlati alkalmazása valamikor elvezet e célhoz, de a természettudományok eddigi vívmányai már is feljogosítanak arra, hogy bizton reméljük, miszerint lassankint elérjük e merész célt is.

Mióta a mikroszkóp segítségével megismertük azokat az apró növényi szervezeteket, melyek a fertőző betegségeknek okozói és a bakteriológiai vizsgálatok kiderítették a betegségek okozó gombák fejlődésének feltételeit, azóta sok tekintetben átalakultak a nézetek az orvoslás terén, mert a fertőző betegségek racionális kezeléséről tulajdon-

lemlíteni. Ebben az elkeseredett szóbarcban egyforma szenvedélyvel és bátorsággal vesz részt a törpe liliputi, a hatalmas Cochin, a méltóságteljes Langshan és Plymouth-Rocks s a kaczkias magyar kakas. Ha valamely elefánt nagyságu állathoz ennyi temperamentumot öntene a természet, megcsavarna vele szépen kizirkalmazott egyensúlyát.

Szegény galambok tökéletesen terrorizálva érzik magukat. Az anatóliai rezző idegesen rázza fejét, a kacsák méltatlankodva hápognak, a gunárok éktelen gágogással igyekeznek elnyomni a zsvajt, a gyöngytyuktörzs meg közös erővel ráz valami repedt csemenyit a torkában, a melynek a hangja egyebirant a talyiganyikorgáshoz is meglepően hasonlít.

A gourmande-ok az emdeni ludak körül csoportosulnak. Ekkora libamell, pirosra sülvé, fejcsalátával valóban a legtulzább igényeket is kielégíti. A csapongó fantáziának az a gondolat szab határt, hogy ezek a példányok a tenyésztés céljaira szánvák. Mindenki találhat itt érdekeset és látványosot. Nagy egészben kétfelé lehetne osztani a kiállított szárnyasokat: olyanokra, a melyek csak a haszonért s olyanokra, a melyek esztétikai szempontokból érdemlik meg a tenyésztést. Az utóbbiak közt első helyen áll az állat- és

növényhonosító társaság kollekcziója. Tarka-barka fázánok, exotikus ludak és réczkék, az utóbbiak közt a mandarin-réce, valóságos egy a chinai porcellánfestményekből ismert fantasztikus alak. Van köztük sok komoly tenyésztésre is alkalmas fajta, de egyébként csak mint kellemes látvány érdeklik a nézőt. A legnagyobb számmal és változatossággal a galambkiállítás kedveskedik. Az erfurti kertészek nem tudják oly messzire vinni az új rózsafajok előállítását, mint a hová a galambokkal jutottunk. Golyvás, gatyás, keringő, bukó, hűbös a szivárvány minden színében annyi féle fajtaban van itt képviselve, hogy se szeri, se száma s a mi a legkülönösebb, éppen a galambok kiállítói közt van az erősebb nem tulajdonképpen képviselve, a mi arra enged következtetni, hogy az asszonykák mégis sajnálják a szemmet ilyen pusztán luxus-szárnyasokra vesztegetni. A legszeszélyesebb alakokkal és változatokkal itt találkozunk. A csuklyás szerezesen, fehér, fekete fejjel, az anatóliai rezző fekete, fehér fejjel. Az amsterdami golyvásnak a jerezkéje is felfujja magát, a mi a szenvedélyes galambász előtt legirigylésreméltóbb speciális. A mi engem illet, az angol parókásnak adok előnyt. Ennél kecsesebb, elegánsabb alak, mint ez a hófehér galamb azzal a habfínomságu Stuart-

gallerral, már baromfiában nem is képzelhető. Egy rokkoko-stilű kabinet-darab.

Ki bírná mindazt felsorolni, a mi ott érdekes, látni való és említeni való akad. A legnagyobb számban a külföldi fajták voltak képviselve. *Puskás Béláné* erdélyi tyuktörzse, *Laurovics Bakoy Emma* brahmái, a *Dóry Vilmosné* Plymouth-Rocks tyukjai és óriási emdeni ludai, *Dömötör Ilona* páváit, *dr. Dirner Lajos*, *Hincs Gábor*, *Dumosa Eugénia* s több mások galambjai egytől-egyig figyelemre méltó és eléggé megbámult látványt nyújtottak. A kített árak meg pláne semmi kívánni valót nem hagynak fenn!

A «Baromfiak» első száma, mint szintén nem megvetendő újdonság járt kézről-kézre, a szerkesztő ott a helyszínen fogadta a szerencsekívánatokat, örök hűséget fogadva a baromfiügynek. Adja az ég, hogy jó kotlósa legyen és maradjon. Május elsején delután már a hurczkodás láza kezdett erőt venni az egész kiállításon, mely rövid tartama alatt is elég tanulságot nyújtott.

Elbucsuztunk tőle, de abban a reményben, hogy a kiállító gyengéd kezek segélyét és közreműködését a jövőben sem fogjuk nélkülözni.

Sz. F.

képen csak azóta lehet szó, a mióta tudjuk, hogy mik azoknak előidezői.

A tapasztalat azonban azt bizonyítja, hogy a gyógykezelés még így is nehéz feladat s törekvéseinket e tekintetben nem mindig koronázza siker. E körülmény leginkább annak tulajdonítható, hogy egyes fertőző betegségek olyan gyors lefolyásúak s az állatok életére olyan hamar kimerítik, hogy gyógyszerekkel nem is küzdhetünk ellenük. — A másik baj meg az, hogy nem rendelkezünk olyan gyógyszerekkel, amelyek a betegségeket okozó baktériumokat megsemmisítik, de az állati testre ne gyakoroljanak káros hatást. Azok a vegyi anyagok, amelyek képesek a baktériumokat megölni, többnyire erős mérgek s ha ezeket olyan mennyiségben adjuk az állatnak a mely a vérükben és a test egyéb nedveiben keringő fertőzőanyagot megsemmisíti, — akkor magok a gyógyszerek támadják meg az állat egészségét.

Ily módon a gyógykezelés nagyon sok esetben egészen eredménytelen s épen azért fektet az újabb orvoslás olyan nagy súlyt azokra az óvintézkedésekre, amelyekkel meggátolhatjuk a betegség kiterjedését, illetőleg a járványos betegségek elterjedését.

Két hatalmas és kipróbált eljárás érdemel e tekintetben figyelmet, egyik a védőoltás, másik a fertőtlenítés.

Védőoltásokat a baromfiak fertőző betegségei ellen ez időszerint nem alkalmazunk, dacára annak, hogy mindjárt a bakteriologiai kutatások kezdetén kísérleteztek e tekintetben. A híres Pasteur volt az első, ki a szárnyasok kolerája ellen védőoltásokat alkalmazott, miután azonban Kitt és mások kísérleteiből kiderült, hogy a szárnyasokat egyszeri, sőt többszöri beoltás sem teszi biztosan védmentessé a baromfikolera ellenében, teljesen elhagyták ezen óvintézkedést; különben a védekezésnek ez a módja már azért sem számíthatott volna nagyobb mérvű elterjedésre, mert az eljárás sokkal költségesebb, hogy sem kifizette volna magát s arányban lehetett volna az egyes állatok értékével.

A baromfiak járványos betegségei ellen ugyancsak csak a fertőtlenítéssel küzdhetünk eredményesen s az egyik legveszedelmesebb járvány ellenében, a baromfikolera ellenében egyetlen biztos eszköz arra, hogy korlátozzuk vele a baj terjedését s megfelelő alkalmazással meg is szüntethetjük annak pusztítását. Azokban az esetekben tehát, a mikor a fertőtlenítés után sem szűnt meg a baj, nem az eljárás czélszerűtlenségében, hanem a fertőtlenítés helytelen alkalmazásában kell keresni a sikertelenség okát.

A fertőtlenítésnek czélja az, hogy megsemmisítsük általa a betegséget okozó szervezeteket; azonban az csak akkor érhető el, ha a desinfekeció a legnagyobb gondossággal és szigorúsággal hajtatik végre. Figyelmet kell azonban arra is fordítani, hogy a fertőtlenítés czéljából alkalmazott szerek az állatok egészségére ne legyenek ártalmasok és a tenyésztőnek ne okozzanak tetemes kárt.

Minden fertőző anyagnak legjobb melegágya a szenny és a piszok s a hol ennek eltávolításáról nem gondoskodnak, ott a fertőtlenítés hiábavaló. A baromfiólatok és a ketreczeket tehát mindenképp gondosan ki kell tisztítani. A belülrülegeket úgy az udvaron, mint a ketreczekben össze kell seperni és megegetni, mert az ürülegek legveszedelmesebb terjesztői egyes fertőző betegségeknek s ártalmatlanná tételük nagyon is fontos.

Ha az ólak és ketreczek oldalfala és padozata repedezett, akkor alig lehet megfelelő sikert várni a desinfekeziótól, mert minden kis rés és bemélyedés tartalmazhat fertőző anyagot, a mely aztán a tisztogatás után is ott marad. A czélszerűen épített ólakban a fal sima, a padozat egyenletes és az ülőrúd gyaluit, a mi aztán nagyon könnyűvé teszi a fertőtlenítést.

A tisztogatás után az ólak minden fából készült részét lemosatjuk forró luggal, vagy legalább is forró vízzel, a falakat pedig bemeszeljük. A lemosás és bemeszelés azért fontos, mert

könnyen megesik, hogy az orrüregből vagy a szájból származott nyálkanak és a bélsárnak kisebb részletei beszárának a falakon vagy rudakon s az ilyen beszáradt réteg megóvja az alattalevő baktériumokat a fertőtlenítő anyagok hatásától és később mikor teljesen kiszáradva elporlik, akkor ilyen módon életképes fertőző gombák kerülnek felszínre, a melyek aztán újra befertőzik a baromfiakat. Ha tehát azt akarjuk, hogy hasonló kellemetlen meglepetéseknek ne legyünk kitéve, akkor gondoskodni kell arról is, hogy minden kicsi szennyet lemosassanak, lekaparjanak és bemeszeljenek az ólakban.

Ezután következik a fertőtlenítő szerek alkalmazása. A fertőtlenítő szerek közül ma különösen három alkalmaztatik, a m. a kreolin, a karbolsav és a szublimát. Van ezeken kívül számtalan részint régebbi, részint újabb készítmény, a melyek közül azonban egy sem jobb, mint az említett három.

Az angol kreolin egyike a leghatásosabb fertőtlenítő szereknek s *Eisberg* és *Esmarch* vizsgálatai azt bizonyítják, hogy a baktériumok és spórák fejlődését meggátolja s megfelelő töménységben meg is öli azokat. Az állati élődiék (rühatkák, tetvek) ellen szintén egyike a legjobb szereknek s kitűnő a szárnyasok rühatkái ellen is fertőtlenítésre. Alkalmazása úgy történik, hogy az előzetesen megtisztított és megmosott tárgyakat 5—5 százalékos vizes kreolin-oldattal leöblítjük. Nagy hátránya azonban az, hogy nem állandó készítmény s nem is minden kreolin egyenlő értékű. *Kitt* nagyon melegen ajánlotta a tyukólat fertőtlenítésére, ellenben *Ziirn óva* int annak használatától, miután tapasztalatai szerint a szárnyasok nagyon érzékenyek iránta s könnyen történhetik mérgezés.

Ezen feltűnő ellentmondásnak okát bizonyára az képezi, hogy különböző készítményekkel kísérleteztek, melyek közül az egyik tiszta angol kreolin volt, a másik pedig tisztátalan készítmény.

A karbolsav hasonlóképen erős fertőtlenítő szer, mely 5 százalékos vizes oldatban teljesen megfelel a czéljának s a mennyiben a nyers karbolsav olcsóbb, azt szoktuk rendelni fertőtlenítésre és pedig egyszerre nagyobb mennyiségben (500—1000 gr. nyers karbolsav 10 liter vízzel).

A szublimát fertőtlenítő hatása meg erősebb mint az említett két első szeré, miután azonban egyszersmind igen erős mérgező is, nem igen ajánlítható laikusok használatára. Fertőtlenítésre 100/0 oldatot használunk, az az 10 liter vízben 10 gram szublimát kell feloldani.

A fertőtlenítés eredménye azonban nemcsak a használt desinfekeziós szer erejétől, hanem a fertőtlenítésre fordított figyelemtől is függ, épen azért nem fontos az, hogy a felsorolt szerek közül melyiket használjuk, ha kellő gondot fordítunk czélszerű alkalmazásukra.

Dr. Rátz István

A pulykafiók felneveléséről.

Husvételre már majd minden jobbmódu család asztalára rantott csirke alakjában kerül az idei csirke; ha szép idő jár, s étaink alkalmával már pelyhes kacákat és libákat látunk legelészni. Baromfiaink közül csak a pulykafiókat keressük hiába meg ilyenkor. — Ők az utolsók. Az öreg pulyka-jérczék rendszeren csak márciusban, de ha az időjárás kedvezőtlen, akkor még később, áprilisban kezdik lerakni tojásaikat. Nem úgy, mint a jó tyúk: mindennapra egyet-egyét, hanem csak minden másodnap egy tarka tojást. Egy hónap beletelik, míg együtt van az egész pászma: 14—20 tojás. Mikor egyéb baromfi már jócskán felnevekedett: a pulyka csak akkor kezdi tojásait megülni — úgy április végén, májusban. A költés is eltart 28—30 napig, s így, mire a kis pulykafiók kikelnek, már a tavasz végére járunk.

De nem is kívánja meg semmiféle baromfi kicsinyje úgy a jó időt, mint a pelyhes pulykafiók; egy kis hideg szél, egy csepp eső, sőt még a nagyobb harmat is, tönkre silányíthatja nevelésüket, ha nem védjük őket. Ugy kell dédelgetni

ezeket a kis bamba állatokat, mint a kis gyermekeket.

Ha kikeltek az apró pulykák, a mi rendesen 28—30 s csak a legtrikább esetben áll be a 31-ik napon. — a tojások elültetésétől számítva, — anyjuk alatt a fészekben hagyjuk őket úgy 24—36 óráig; ezideig enni sem kell nekik adnunk. Ha a mondott idő eltelt, az anyától elszedjük a fiókokat, berakjuk egy jó nagy, kendővel bélelt kosárba, befedjük azután őket megint kendővel s a költőhelyiségből átvisszük állandó lakásukra s ott hozzájuk adjuk az öreget is.

Az állandó lakásnak fedett, meleg és száraz helyiségnek kell lenni; lehet ez egy jó csür vagy istálló. A helyiségben jól kell aljazzunk. Legjobb száraz homokkal földni be a pallót s a homokra puha, finom, a cseppel jól összevert szalmát szórni el, hogy az öreg pulyka a helyiség bármely részében puha fekhelyet találjon s az alája menekülő fiókok kényelmes nyughelyre leljenek.

Némelyik külföldi tenyésztő annyira meg az óvatosságban, hogy a pulykafiókat valószínűleg kert melegegyakban helyezi el, a hol azok az első hetekben az időjárás viszontagságai ellen őriztetnek. E melegágyak faból készült rámaik, melyek lógányjal hordatnak meg s a lógányra elég vastagon száraz homok hintetik. A rámaik üveges fedelékkel bírnak, s ezek alatt tanyáznak a kis pulykák. A fedelet, hogy a fiókok elegendő levegőhöz jussanak, hébe-bóba felnyitják, s ha a nap erősen tűz — epugy mint a kényes növények felnevelésénél — a melegágy üvegfedelére gyékényt borítanak vagy szalmával fedik azt be.

Ekkora dédelgetés már egy kicsit sok, kényesekké teszi az állatokat, de viszont számba nem vétele az állatok érzékenysége — bűn, mely megboszuja magát.

Négy hétig a szárazon tartott csür vagy istálló a pulykafiók állandó tartózkodási helye, csak ezentúl szabad őket kihajtani, szép, meleg száraz időben. Ha az idő harmatos volna, csak a harmat felszállása után hajthatók ki a fiókok, s vissza kell őket terelni mihelyt a nap erősebben kezd sütni, tehát úgy 11 óra tájban, s megint csak úgy 3—4 órákor hajthatók ki másodsor. Ha az idő esőre áll, legjobb az állatokat benn hagyni helyiségükben, s ha esőt nem sejtve kihajtottuk volna őket, azonnal vissza terelendők, mihelyt az eső mutatkozik. Éppen ez ok miatt csakis közeli legelőkre bocsáthatjuk a pulykafiókat addig, míg teljesen meg nem erősödtek.

Legérzékenyebbek az állatok akkor, mikor fejükön és nyakukon a vörös varancsok — bibircsek — kezdenek kiverődni; ekkor nagyon vigyázni kell rájuk. Ha fejlődésük eme szakán átестek, ekkorra tollaik is kinőnek, s a fiókokból meglehetősen edzett állatok váltak, melyek ezentúl majdnem az egész napot a legelőkön tölthetik. Ez az időszak körülbelül 3 hónapos korukban következik be, a melyen túl azután a pulykák már kevés gondozást igényelnek.

A mi a pulykafiók etetését illeti, a tenyésztő e tekintetben is sokszor meg van akadva. Az ügyetlen, bamba állatok nem akarnak vagy nem tudnak enni. Hogy ezen a bajon segítsen, némelyik tenyésztő a legkülönfelebb eszközökhöz nyúl. Vannak a kik czukros vizet vagy borban feloldott czukrot fujnak be saját szájukból a fiókok szájába. Mások meg szétfeszítik az állatokat csőrét s úgy gyömöszölik beléjük az eledelt. Ezek mind nagyon káros módszerek, melyek az állatok össze-vissza fogdosásával járnak, pedig az állatokat legjobb lehetőleg nem is igen érinteni, mert a legkisebb nyomás is — a mi minden elővigyázat mellett sem kerülhető el — a fiókok egészségére ártalmas. A minő káros az állatok erőszakos etetése, éppoly káros és elítélendő az az eljárás, a melynél a pelyhes fiókok lábait, hogy erősödjének, borszeszszel dörzsölgetik be. A bedörzsölés valószínűleg káros az állatoknak a mitől inkább gyengülnek, mint erősödnek.

Ha a pulykafiók nem akarnának enni, legjobb néhány pelyhes csibét bocsátani közéjük; a kis csibék nagyon ügyes állatok, mohón esnek

neki az eledel jó példát, me okulnak rajta. *Wright* azt t ha már egy tyúk tojást is hét alatt buj fiókok egyszer hát mindjárt testvérkéiket fiókok eledel apróra vágda melyhez *gyen* Rosz magyar *pan*) kell a gyermekláncz — de az öre mindenütt tal biró növény, hérszét nem nem volna, — a gyerme tolni. A mi i viz helyett v nekik.

A kemér koruk állam fiókoknak, d hettől kezdve nekik a drága kenyér, friss korpa szorítja a melyek me mekláncz, főt. Ovakodjunk a már megsava megfekszi a g kettő pedig h

Nagyon az, ha már kimenve mag mi nyujtunk *gyababok* (köz sak e czélra, jöhét.

Ha az a csürben, u a fiókok eled. Az pedig épen baromfi aprós tanánk; ez u mindig a röv elkapkodna a

Habár a enni sem aka csakhamar fa miért is nag első héten u seget adni el is lehetőleg t

Négy he

hajtának ki

tesük már ne

drága. Ekkor

a csürben zó

utóbbi lehet

előkészítve:

A pulyk

a varancsoso

estek, tehát

kezdődik, ige

köves uton b

sebesednek,

elgyengülést

csalánba ne

megsántulhat

és fejüket is

addig, míg t

testrészeiken

kön ezért es

nem szabad

sem. A puly

a legelőn elő

rovarokat, d

neknek is, j

A legelő

neki az eddelnek, s a bamba pulykák látva a jó példát, melyet kis társaik mutatnak nekik, okulnak rajta, s maguk is megtanulják az evést. Wright azt tanácsolja, hogy az öreg pulyka alá, ha már egy hétig megülte tojásait, egynehány tyúk tojást is kell adni; mivel a tyúktójásból 3 hét alatt buj ki az ivadék, a csibék és pulykafiók egyszerre fognak kikelni; s ilyenkor tehát mindjárt kéznél vannak a kis példaadók, kik testvérkéiket enni tanítgatják. A mi a pulykafiók eddelét illeti, az az első héten kizárólag apróra vagdalt, keményfőtt tojásból álljon, melyhez *gyermeklánczot* (*Taraxacum officinale*, Rosz magyar neve e növénynek *pongyola pity-pang*) kell keverni, szintén összevagdaltan. A gyermekláncz kedves eddele a kis pulykafióknak — de az öregek sem vetik meg, — majdnem mindenütt található e gömbalaku sárga virággal bíró növény, úgy, hogy megszedése semmi nehézséget nem okozhat. Ha azonban valahol mégis nem volna, — nagyon ritka lesz az ilyen hely, — a gyermeklánczot főtt csalánnal is lehet pótolni. A mi italukat illeti, legalább az első héten viz helyett vízzel kissé felhígított tejet adjunk nekik.

A keményre főtt tojás legalább 3—4 hetes korukig állandó táplálékukat képezze a pulykafióknak, de ugyszólván mindennap, a 2-ik héttől kezdve, kevesebb- és kevesebbet adjunk nekik a drága eleségből. Tejbe áztatott buza-kenyér, friss aludt tej, édes turó, köles-liszt és korpa szoritják ki lassanként a tojás adagokat, a melyek mellett mindig valami zöltség (gyermekláncz, főtt csalán, hagymalevél stb.) szerepel. Ovakodjunk a rozskenyér, savanyu turó vagy már megsavanyodott aludt tej etetésétől; az első megfeksző a gyenge állatok gyomrát, az utolsó kettő pedig hasmenést okoz.

Nagyon jó hatással bír az állatok fejlődésére az, ha már akkor, mielőtt a közeli legelőkre kimenve maguk kereshetnek állati táplálékot, mi nyújtunk nekik ilyesmit. Első sorban a *hangyabábók* (köznyelven: hangyatojások) alkalmasak e célra, de e mellett a földi giliszta is számba jöhet.

Ha az anya együtt van a pulykafiókkal a csürben, úgy arról kell gondoskodnunk, hogy a fiók eddeléhez az anya hozzá ne férhessen. Az pedig épen nagy hiba volna, ha mindenféle baromfi apróságot a pulykafiókkal együtt tartanánk; ez utóbbiak, mint a legügyetlenebbek, mindig a rövidebbet húznak, a többi baromfi elkapkodná az eleséget az orruk előtt.

Habár a pulykafiók kezdetben gyakran enni sem akarnak, átesve ezen az időszakon csakhamar falánk, telhetetlen állatokká válnak, miért is nagyon gyakran kell őket etetni. Az első héten ugyszólván minden órában kell eleséget adni elejük, s a további három hét alatt is lehetőleg minden két órában kell etetni őket.

Négy hetes koruktól fogva, mikor először hajtának ki a pulykák a közeli legelőkre, etetésük már nem okoz annyi gondot, s nem olyan drága. Ekkor csak reggel, delben és este kapnak a csürben zöltséggel kevert szemes eleséget. Ez utóbbi lehet árpa, buza és tengri, de mindig előkészítve: megdarálva vagy beáztatva.

A pulykák legeltetése, különösen addig míg a varancsosodás és tollasodás időszakán nem estek, tehát míg az állandó legeltetés meg nem kezdődik, igen nagy gondot igényel. Nem szabad köves uton hajtani őket, mert gyenge labáik kisebesednek, mi gyakran sántaságot s általános elgyengülést okoz. Övni kell őket attól is, hogy csalánba ne hagjanak, mert ettől is könnyen megsántulhatnak; a csalán különben nyakukat és fejüket is könnyen megsebzí, mert az állatok addig, míg teljesen ki nem varancsosodtak, e testrészeiken nagyon érzékenyek. Pulyka legelő-kön ezért csalán növényt nem szabad tűrni de nem szabad tűrni semmiféle mérges növényt sem. A pulyka telhetetlenségében nem válogat, a legelőn előszeretettel kapkodja ugyan fel a rovarokat, de azért utjában neki esik a növényeknek is, jóknak és mérgeseknek egyaránt.

A legelőkön sok mindenféle mérges növény

fordul elő, de mivel a pulyka ugyis csak száraz s lehetőleg árterületekre bocsátható, én csupán azon mérges növényekről emlékezem meg, a melyek az ilyen helyeken találhatók.

Első sorban kell felemlítenem az *abszólót* (fekete csucor, *Solanum nigrum*), mert ez valamennyi között a legveszélyesebb, még pedig azért, mert a pulyka nagyon szereti. E növénynek leveleit szívesen csipkedi a kis pulyka és fekete bogyoit is móhon eszi fel, pedig mind a levelek, mind a bogyók mérgesek.

Eleg gyakori a száraz legelőkön a *bolondító csalmatok* (*Hyoscyamus niger*), a mely egyike a legmérgeesebbeknek. Nagyon közönséges mérges növény a *büdös bürök* (*Conium maculatum*), a melyet mig gyenge, szintén csipkedi a pulyka. E növény ugyan a száraz legelőn ritkábban fordul elő, de utak és árkok mentén gyakori, s így kihajtás közben kell övni tőlük a pulykákat.

Mivel falánkosság s gyöngeségük annyi veszélynek teszi ki a pulykafiókat, egy ügyes, szemes pásztorra van okvetlen szüksége a tenyésztőnek, a ki vigyáz az állatokra, hogy mérges növényt ne egyenek vagy rögös utra ne térjenek.

Ha ugy 3 hónapos korában a pulyka fejlődésének veszélyes időszakán átesett, akkor már nem kell vele valami csinyján bánni. Edzett állat az ilyenkor, melyet féltetni már nem igen kell s a melynek tartása is ettől az időtől kezdve alig ad valami gondot, ha van legelőnk, rétünk és tarlók elegendő, a melyre ráhajhatjuk.

Némelyik pulyka a nyár utolján 2-szor is tojik egy pászmat, de a mely rendszeren kevesebb tojásból áll, mint az első pászma. Ha meggondoljuk, hogy mennyire kell vigyáznunk a pulykafiók felnevelésénél arra, hogy azok meg ne fázzanak vagy ázzanak, nyilvánvaló, hogy ebből a második pászmából pulykákat nevelni nagyon kockázatos lenne. Az őszi kedvezőtlen idő nagyon megritkítaná a még akkor pelyhes állatok sorait, s a mi megmaradna is, az sem erősödne meg annyira, hogy ne kellene azt a tétől féltünk.

M. Gy.

A csirke költése és fölnevelése.

II.

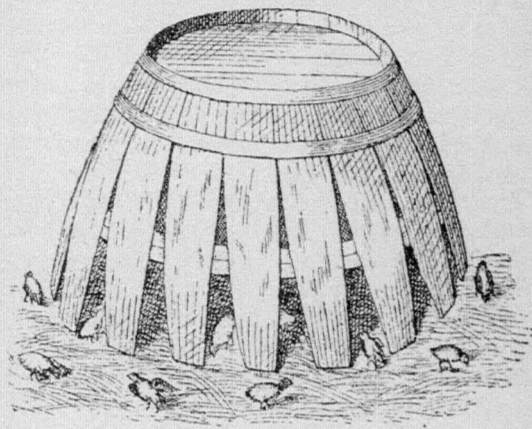
Természetes kiköltésnél a kotló egyszersmind vezetője is a gondozása alatt világra jött csirkecsapatnak. Egy jó vezető tyúk legalább is annyit ér, mint egy jó kotló és meglehetősen fontos dolog, hogy a vezető tyúk a csirkéket oltalmazni tudja és különösen fajcsirkék fölnevelésénél, őket korán el ne hagyja. Az, hogy vezető kotlók később idegen csirkéket is oltalmukba vegyenek, csak ritkán fordul elő; ha az emder idegen csirkéket a tyúk alá akar csempészni, legjobb ha ezt a kotló éjjeli nyugvó helyén este teszi, habár ez sem mindig sikerül. Kivételesen és úgy látszik csakis a kisebb fajú törpe baromfiaknál a kakas is átveszi az elárvult csirkecsapat vezetését.

Az időjárás szerint a csirkék többé-kevésbé gondos utánjárást igényelnek. Korai csirkéknek (február, márczius) huzamosabb ideig, gyakran hetekig, fedett helyiségben kell maradniok. Alkalmassal erre egy elzárt szeglet a tehénistállóban, vagy csürben.

Szükség esetén a konyha vagy tulságos hidegben egy fűtött szoba is igénybe veendő e célra. Különösen a nedvesség árt a fiatal csirkéknek, mindazáltal ügyelnünk kell arra is, hogy a csirkéket tulságosan el ne kenyéztessük.

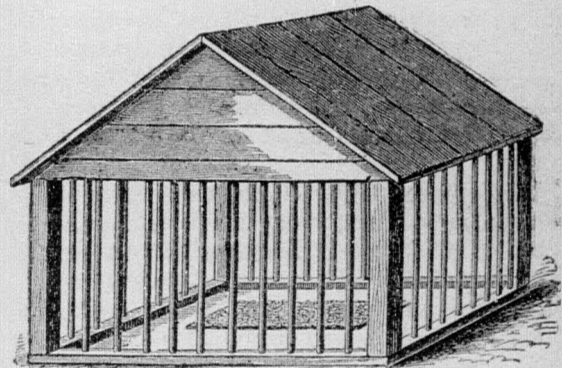
Még a későbbben kelt csirkéknek is csakis napos és szép időjárás alkalmával lehet a második, harmadik napon a szabadba menniök és tartózkodási helyüknek homokos, lehetőleg átbocsátó száraz talajnak kell lennie. A csirkék a zöld pázsiton kapargálnak a legnagyobb előszeretettel és ha ez nem áll megfelelő nagy terjedelemben rendelkezésünkre, egy fából készült ketrecben kell elhelyeznünk a kotlót, melynek nyílásain a csirkék kényelmesen be és kiséthalhatnak, a kotló azonban nem. Egy ilyen ketrecet könnyen előállíthatunk úgy is, ha egy hordót a közepén két-

felé fűrészeltünk és a hordó egyik oldalán minden második dongát, a mint az képünkön is látható, kivágjuk. A hordó másik oldalát, melyen a dongák épségben hagytattak, a szél felé kell fordítanunk, mi által a kotlót az idő viszontagságai ellen legalább részben megóvjuk. A csirkék számára való eddel a hordón kívül kell felállítanunk, mihez természetesen nem szabad más baromfinak férnie. Mindenesetre jobb, ha a kotlót a csirkékkel együtt szabadon hagyjuk és ez esetben a csirke eddelét egy kis léczházikóban helyezzük el, melyet az alábbi ábrában mutatunk be olvasóinknak. A léczek között levő távolságoknak természetesen akkoráknak kell lenniök, hogy a csirkek kényelmesen ki és be járhasanak a tyúkok azonban nem. Ha az ember gyeppel egyáltalán nem rendelkezik, mint az a városi tenyésztőknél gyakori eset, legjobb, ha az állatokat 8—10 hétre tartás végett kiadja falura.

6. Ketrec kotlós tyúk számára.

Mesterséges költésnél mesterséges anyákról kell gondoskodnunk, mert a csirkéknek mindaz ideig, a míg nem tollasok, állandóan melege van szükségök. A költő-gépekhez a gyárosok rendszeren mesterséges kotlókat is küldenek. Franciaországban pl. horganyból készült szekrényeket szokás használni, melyek 10—13 liter víz fölvételére képesek és ennek segítségével melegen tarthatók. A csirkéknek 20—25 fok melege van szükségök, minek rendes föntartására ügyelni kell. A faj, évszak, időjárás szerint a csirkék a mesterséges anyáktól kikelésök után csakis 4—6 hét múlva választhatók el.

7. Takarmánház csirkék számára.

A csirkéknek az első 24 órában semmi eddel sem kell adni, mert ez időre a még semmiféle táplálékot egyáltalán nem igényelnek. Később keményre főtt tojást finomra fölvágván régi kenyérmorzssával keverve szokás nekik adni. A tojással való etetést nem szabad azonban tulságba vinnünk, mert az igen könnyen betegékké teheti az állatokat, a kemény tojásnak a fehérnyéjét a csirkék különben is csak nehezen tudják emészteni. Ez okból többen a főtt tojás helyett nyers tojást szoktak adni a fiatal csirkéknek, mit a tejben vagy lágy takarmányban elosztva kell föletetni. 15 csirkére 1 tojást kell számitanunk naponta. Az eddel legnagyobb részét a kenyérmorzssának és köleskásának kell képeznie, mihez egy kevés langyos meleg tej adandó; az ötödik naptól kezdve a tojás etetése elmaradhat. A kölest is legjobb tejben megfőzni, de nem szabad szétfőznünk. 1 rész köleshez adjon az ember 2 rész tejet és

keverés nélkül hagyja a tűzön mindaddig, míg a köles a tejet magába szítja. Korpa, tengeridara szintén jó eledelül szolgálhatnak csirkék számára, csupán arra kell ügyelnünk, hogy mindaz, a mit a csirkéknek adunk, inkább nedves porhanyó, mint vizes legyen. Ha a csirkék járhatnak és pázsit áll a rendelkezésükre, akkor magok is bőven találhatnak hernyókban, férgekben és rovarokban huseledelt. Ha azonban nem járhatnak és a kotló őket nem vezetheti, az embernek kell erről is gondoskodni. Fölvágott hus, hal, vagy csiga, giliszták alkalmasak erre. A tejes eledel mellett az ötödik naptól kezdve a csirkéknek egy kevés tatárkát, zabdarát, kendermagot kell adni; a tizennegyedik naptól kezdve a drágább magok etetését el kell hagyni és buzát, megtört tengerit, vagy árpadarát ad az ember. A hatodik, nyolczadik hét után, ha már a kotló elhagyta a csirkéket, az utóbbiak eledelére lesz, mi a már felnőtt állatoké. A csirkéknek csónképző anyagokra is van szükségük és éppen ezért, különösen olyan állatoknál, melyek elzárva vannak, finoman porrá tört csontlisztet ($\frac{1}{2}$ —1 kávéskanállal fejenként és naponként.) vagy foszforsavas meszet (a csirkék kora szerint $\frac{1}{4}$ —2 gr. naponként és fejenként, később 2—6 hónapig 3—4 gr. naponként.) kell az eledelbe kevernünk. Egy kevés zöld eledelről szintén gondoskodnunk kell.

Kezdetben a csirkék mindenik vagy minden második órában kell, hogy eledelt kapjanak, mert keveset esznek egyszerre és gyorsan emésztenek. Naponta ötször kell őket etetnünk úgy három hétig, később négyszer és végül, mint a többi állatokat.

Az eledelt úgy osszuk be, hogy az egyik etetésről a másikig semmire maradjon. Kezdetben italul tejet, később pedig tiszta és friss vizet kell adnunk. Ha a csirkék ürülékai folyékonyak a zöld eledelt meg kell vonnunk tőlük, és rizset kell adnunk helyette. — Az első három-négy héten a csirkék éjszakai nyugvó helyen ülőrdakra nincs szükség. A csirkék örömebbnek a szalmával befödött földön, vagy deszkán.

Baromfitermények értékesítése.

A magyar parlamentben a földmívelési tárca költségvetésének tárgyalása alkalmával Csáky Kálmán gróf azon keréssel járult, Bethlen András földmívelési miniszterhez, alakítana itt Budapesten egy központi intézetet, mely a baromfi és terményeinek értékesítésével foglalkozzon. A miniszter erre megnyugtató ígéretet tett, melynek valószínűsége azonban még a jövő kérdései közé tartozik.

Idősebbeknek látjuk foglalkozni ezen tárggyal azon erős hitben, hogy a felvetett eszméhez szakavatottabb tollak is hozzászólnak, melyeknek a «Baromfiak» szerkesztősége mindenkor igen szívesen fog tért engedni hasábjain, mert elismerjük, hogy az eszme nagyfontosságú és első sorban van hivatva hazánkban a baromfitermesztést elősegíteni.

Az elsőbbség ez eszme megpendítésében nem Csáky Kálmán gróftól illeti, amennyiben egyesületünk és baromfitermesztési szakosztályunk egyik tagja, már közel egy év előtt terjesztette azt elő a földmívelési miniszteriumban és van tudomásunk arról is, hogy ezen intézményről szóló tervezet már 1891. évi május havában, aktában elintézve, fektűt a miniszter ur előtt, ki belátva egyrészt az ezen ügygyel járó nehézségeket és másrészt annak közgazdasági fontosságát, illetékes szakkörzei által tanulmányoztatja. Nem tudjuk, mi az oka, hogy az ügy már több mint egy év óta a tanulmányozás stádiumából kilépni nem tud s csak örömmel vehetjük tudomásul, hogy a házban oly alakban került szóba, mely a megvalósításra reményt adhat.

A baromfitermények értékesítésének megkönnyítése két irányban eszközölendő. Az egyik az, hogy baromfiterményeink értékesítése alkalmával nem kerülhetjük el a 3—4 söt 5 közvetítő kez igénybevételét, míg a termények a termelő kisebb gazdától a fogyasztó piacra ke-

rülnek. És mivel minden közvetítő csak haszonnal dolgozik, a fogyasztó piacz árai pedig nagy átlagban határozottak, tulságos nagynak tartjuk a termelőre nézve azon költségeket, azon közvetítői díjakat, melyeket ő a közvetítésért viselni kénytelen. Tekintetbe kell itt még venni azon körülményt is, hogy ezen közvetítők nélkül a baromfitermények értékesítése majdnem lehetetlen, mert nincs oly más kapocs, közeg vagy központ, mely hivatva volna ezen értékesítést egyenesen a termelőtől a külföldi fogyasztóig közvetíteni.

Legjobb kiváltság az értékesítés nehézsége és költsége volta a külföldi nagy piacok áraiból és nálunk a baromfiterményekért fizetett árak feltűnő nagy különbségéből.

Ezért az első teendő egy baromfiterményeket értékesítő központ megteremtése.

A második irány, melyben az értékesítés megkönnyíthető, a baromfitermesztés emelése. Minel inkább belátja a kisebb gazda is, hogy nagyobb és több tojást, több és izletesebb húst csak baromfiállományának nemesítése által érhet el és hogy ezen jobb terményeket jobban is megfizetik, annal készségesebben fogja figyelmét és aldozatkésztségét ez apró jószágra fordítani és ezáltal annak nagyobb jövedelmezőségét eszközölni.

A baromfi értékesítés megkönnyítésének és jövedelmezőségének emelését három nevezetes tényező befolyásolja, melyek kellő kihasználásától a baromfitermények közvetlen értékesítése függ. Ezek:

1. A külföldi piacok megnyerése, azok fogyasztási igényeinek tanulmányozása és kielégítése által.

2. Az értékesítendő baromfiterményeknek közvetlenül a termelőtől leendő megszerzése, egy országos ügynöki vagy segédközvetítői hálózat megteremtése által.

3. Elegendő tőke, hogy az üzlet fennakadás nélkül folyton folyvást tevékeny maradjon.

Ezen három közül csak egy tényezőnek hiányában is, a közvetlen értékesítési vállalat nem képzelhető, mert mindezen tényezők együttes hatása képesíthet csak a baromfitermények megfelelő értékesítésére.

D. M.

Könyvismertetés.

Tapasztalatok a rendszeres baromfitermesztés körül. Irta: lovag Bogyay Zsigmond. Sarospatok, 1892. Ára 30 kr.

Nem rendszeres, szakértői munka e füzet ugyan, de azért nagyon tanulságos. Majdnem tárca szerűleg írja meg a szerző a baromfitermesztés körüli tapasztalatait, melyek a közvetlenség élénkségevel hatnak. Sok jó tanácsot olvashat az, aki e füzetet kezébe veszi s nem unja meg azt, mert jóízűen van megírva. Ime mutatónak néhány mondat:

«Nem elég azt mondani a Zsuzsinak, hogy adjál a tyukoknak vizet és nem elég beérni azzal a felelettel: «adtam már», hanem megyek magam és ott állok míg a vályukat kisérik, kimossák, és tiszta vízzel meghordják». Az etetésnél így jellemzi Bogyay a baromfiakat:

«A kacsá falánk állat lévén, nagyon megkívánja, hogy az ő nagy éléskamrája tele legyen, hogy tehát sok értéket fel ne fájjon, adok neki annyi kölesondót kevés korpával vegyítve, a mennyi a nagy bendőjébe belefér, de a mellett mindennap egy kevés szemet is juttatok nekik.» «A liba a legtisztességesebben viseli magát, ha enni kap, hálálkodásának ad hangot, ezután nyugodtan és csendesesen felszedgeti az eleséget. Ha megette, iszik reá és leül magának szép csendesesen.»

«A galambok, majd hogy számba sem vétettek, hol itt, hol ott elkapkodnak egynehány szemet, azzal kvittek vagyunk. A szerző Plymouth-Rocks tyukokat, Peking kacsákat és emdeni ludakat tenyészt s ezek tenyésztését mondja el. A Plymouth-Rocks-okról azt írja, hogy nála évenként 150—160 — 7 dekagramm súlyos — tojást tojnak, de hibája a fajtának, hogy rossz kotlók, évente csak egyszer ülnek.

Hogy a szerző igazi passzióval űzi a baromfitermesztést, az kitetszik füzetének majd minden sorából, pld. a Plymouth csibeket kis Plymikék-nek nevezi, a kacsák vizszükségletét pedig azzal fejezi ki jellemzően, hogy: a kacsák menyországa a víz.

Mint jóízű tanulságos olvasmányt, olvasóink figyelmébe ajánljuk e füzetet. M. Gy.

Vegyesek.

A baromfitermények értékesítését nagyban elősegíti a m. kir. földmívelési és kereskedelemügyi miniszteriumok támogatása mellett alakult «Magyar kiviteli és csomagzállítási részvénytársaság», mely legutóbb Budapesten 350,000 forint alaptőkével alakult. Ez a társaság Kőbányán egy telepet rendezett be, a melyben mintegy 15,000 darab élő baromfi helyezhető el. Az ide bármily nagy vagy kis számban küldött baromfiak részben élő állapotban, részben levágva és megtisztítva kerülnek a piacra, mely célból a telepen megfelelő vágó- és pinceraktárhelyiségek vannak. Természetes, hogy ezen célra bármilyen baromfi nem alkalmas s azért igen jó utbaigazítást ad a lapunk mai számához csatolt füzet, mely a társaság szervezetét, működését ismerteti, a mely leírja a piaci baromfiárakellékeit, a csomagolás és szállítás mikéntjét. A társaság külföldben nemcsak a baromfiakat veszi át, hanem a tojás- és tollkereskedelemmel is foglalkozik. Üdvözöljük a társaságot, mely oly aldozatkésztséggel vette kezébe a baromfitermények értékesítését, mi által a baromfitermesztőknek igen nagy szolgáltatásokat van hivatva tenni.

A tyukok vedlése. A vízben élő baromfiaknál a vedlés csak lassan folyik le, a tyukoknál azonban általában gyors lefolyású. Némely fajnál annyira gyorsan megy ez, hogy gyakran csaknem teljesen meztelenek, mint p. o. a La Flèche-ek. Már a vedlés elején gunnyasztani kezdenek a tyukok. Tarjúk elveszti eleven piros színét és elhalványodik, mozgásuk élénksége teljesen elvész; az állatok előszeretettel keresik a verőfényes helyeket és gyakran fürödnek a homokban, hogy tavalyi tollaikról szabaduljanak. Nehány tenyésztő azt a hibát követi el, hogy ez időszakban elhanyagolja tyukjainak etetését, úgy gondolkodván, hogy azok úgy sem hajtanak neki semmi hasznót; pedig ez időszak alatt a baromfi nemcsak gondosabb ápolást, hanem bőséges táplálást is igényel, különösen akkor, ha a vedlés idején nedves hideg idő jár. — Legjobb eledel ilyenkor számukra a zab és a tengeri, mert ezek fejezje tartalma a húst és vért szaporítja. A tollkepződéshez a baromfiaknak sok foszforsavas mézszre van szükségük. Ezt közvetlen az eledelükbe keverhetjük, vagy apróra tört csont alakjában adhatjuk nekik. Friss vízzel folyvást gondoskodjunk, a kemény viz vibról mint a lágy.

Különös tyuk. A «Landwirtschaftliches Wochenblatt für Schleswig Holstein» című folyóirat egyik utolsó számában a következőket olvassuk. «Ezelőtt egynehány héttel Magyarországról tojós tyukokat hoztattam, melyek a vidéken, mint szorgalmas tojók általánosan kedveltek. E tyukok között volt egy jércze, mely még nem volt teljesen kifejlődve és különös alakjánál fogva mindjárt az első megtekintésre feltűnt nekem. E jércze hasonlít a mi közönséges holsteini tyukfajainkhoz. A jércze járása a labujjakon levő uszóhártya miatt a tyukok rendes járásától egy kissé eltérő, tipegő és a kacsára emlékeztet. Egy másik különös tulajdonsága e tyuknak az, hogy a víztől nemcsak hogy nem irtózik, hanem elemének tekintti azt és kedvteléssel uszik rajta, miközben uszóhártyákkal ellátott lábait evezők gyanánt használja. Evésnél egészen más állást foglal el, mint a többi tyukok; ülve veszi magához az eledelt, míg a többi tyukok állva esznek. Nappal el szokott válni a többi tyukoktól és a maga után jár. Ezek szerint ez állat egész lényében a kacsához hasonlít és önmagától merül föl az a kérdés, hogy vajjon nem egy tyuk- és kacsa keresztezésről van itt szó?»

Az orsz. magyar gazd. egyesület tulajdona.

Betöltendő

Nöten gazdasági tiszt kisebb belépésre ki gazdasági vagy iskolát végzett, gyakorlatlalt három évre való lezettséget. Felte frt fizetés és te Bizonyítványok, melyek vissza-nak, Krajcsor Pusztá-Csev. u. Nyáregyháza, cizm alatt k

Egy nagyobb u egy számtar töltendő be tanintézetet végévi gyakorlattal a címet «Z» tudja meg a k ban.

Lamm B. és fia fürgei gazdasági irnoki állomá 1-én betöltendő sági intézetet vé alább egy évi g hiro szorgalmas ges fiatal embe különbség nékt kérvényüket s nyak másolatát urad. tiszt címge d, u. p. Pincze megye. Évi fizet és telje: e

Allást ker

Egy több év e zelben alkalm tehemes, állást világoztást nyv hivata

28 éves, nöten lag képzett ga zelő-ispani vagy sonló állást keres nagyobb vagy k ságban, igényel Allást azonos latja. Szives aj retnek «Szerény a kiadóhiva

Gazda, 56 é gazdasági tapa kiülő bizonyít láva, állást k magtárnoki v szethez. Czim a talha

Egy 32 éves, dasági intéze egyen, ki több gyobb uradal kezelőtiszt, a levő jeles hu tanusága szer működöt

kezelőtiszt lehetőleg jövő Czim a kia

Egy gyakorla nos, csalados 18 éven át u nagyobb gazd oaaló kezelöt bármily ga kezelőtiszt Czim a kia

Földb

Zalamegyéb das kiülő b állomás, első kete föld, kertben álló 5 lak, 4 ületék, szerelés, vet 46.000 frtrét «Zala disze

KIS HIRDETÉSEK.

Betöltendő állások.

Nőtlen gazdasági segéd-tiszt kisebb birtokra mielőbbi belépésre kerestetik; ki gazdasági vagy földművelés-iskolát végzett, néhány évi gyakorlattal bír és legalább három évre vállalhat kötelezettséget. Feltételek: 200 frt fizetés és teljes ellátás. Bizonyítványok másolatai, melyek vissza nem adandók, Krajsovits Lajos, Pusztá-Csév, u. p. Alsó-Nyáregyháza, Pest megye, cím alatt küldendők. 793

Egy nagyobb uradalomban egy **számtartói állás** töltendő be; gazdasági tanintézetet végzett, 14-16 évi gyakorlattal bíró gazda a címzet. «Z» jegy alatt tudja meg a kiadóhivatalban. 798

Lamm B. és fia urak bel-füredi gazdaságában egy **irnoki állomás** június hó 1-én betöltendő; gazdasági intézetet végzett s legalább egy évi gyakorlattal bíró szorgalmas és tehetséges fiatal emberek, vallás-különbőség nélkül, küljék kívényüket s bizonyítványok másolatát Orosz Lajos urad. tiszt címére Belfüred, u. p. Pinczehely, Tolna megye. Évi fizetés 150 frt és teljes ellátás. 785

Allást keresők.

Egy több év óta tehenészetben alkalmazva volt **tehenes**, állást keres. Felvilágosítást nyújt a kiadóhivatal.

28 éves, nőtlen gyakorlatilag képzett **gazdász**, kezelő-ispáni vagy ehhez hasonló állást keres, valamely nagyobb vagy kisebb gazdaságban, igényei szerények. Állását azonnal elfoglalhatja. Szives ajánlatok kéretlek «Szerény» cím alatt a kiadóhivatalba. 806

Gazda, 56 éves, 28 évi gazdasági tapasztalattal, kitűnő bizonyítvánnyal ellátva, állást keres, gazda, magtárnoki vagy tehenészethez. Cím a kiadóhivatalban. 786

Egy 32 éves, nőtlen, gazdasági intézetet végzett egyén, ki több éven át nagyobb uradalomban mint kezelőtiszt, a birtokában levő jeles bizonyítványok tanúsága szerint önállóan működött, mint

kezelőtiszt állást keres. lehetőleg jövő hó elsejére. Cím a kiadóhivatalban. 766

Egy gyakorlatilag képzett, nős, családos, gazdatiszt, ki 18 éven át uradalomban s nagyobb gazdaságban mint önálló kezelőtiszt működött, bármily gazdaságban **kezelőtiszti állást** keres. Cím a kiadóhivatalban. 100

Földbirtok.

Zalamegyében 244 holdas kitűnő birtok, vasuti állomás, első osztályú fekete föld, önkezelésben, kertben álló 5 szobából urilak, éjületek, vadászat, felszerelés, vetéssel együtt 46.000 frtért eladó. Cím «Zala disze» kiadóhivatalban. 554

Komárommegyében 350 hold önkezelésben lévő kitűnő talajú birtokom, majdnem kizárólag szántó, eladó. Dunamenten hajóállomástól egy negyed óra. Modern stílusú urilak, több szoba, fürdőszoba és melléképület, diszkrétben. Nyári tartózkodás értékes fundus instruktussal és vetéssel együtt 70.000 frt. Komoly vevők irjanak a kiadóhivatalba «Jövedelmező» jelleg alatt. 552

Pestmegyében 2600 holdas birtok, vasut mentén eladó. Egy része szőlőültetésre alkalmas. — Ára 130.000 frt. Várok ajánlatot «Olcsó birtok» alatt a kiadóhoz. 553

Biharmegyében eladó 835 hold, ebből 580 hold prima szántóföld, vasut közelében, egy darabban. Urilak. Ára 142.000 frt. Igénytartók forduljanak a kiadóhivatalhoz «Szolid vétel» címre. 555

Amerikából 20 évi ott tartózkodás után hazámba visszatérve, állandóan itthon akarok maradni. Munkához szokva, megvannék egy több ezer holdas **Uradalmi birtokot** 2-3 millió forintnyi értékben magyar hazában. A viszonyokat nem ismerve, most alaposan itthon, csak részletezett adatokat vehetek figyelembe, mivel nem óhajom sokáig utána járni. Ha a nekem tetsző birtok bérben lenne, akkor vagy megváltom a birtokot, vagy megvárom, míg letelik a vételt mindjárt kötöm meg. Címem most «Milió Dollar» ezen újság kiadóhivatalba, hová zárt ajánlatot várok. 557

Kerestetnek birtokosok, jószágigazgatók, gazdatisztok stb., kik hajlandók nekünk nagyobb eladó birtokokat, birtokbérleteket és szükséges nagyobb birtokközsönöket és községi kölesönöket megnevezni. Biztos fizetés és tiszteletdíj. Titoktartás. Részletes ajánlatok kívánatnak. Cím «Külföldi társaság» alatt a kiadóhivatalba intézendők. 549

Sárosmegyében vasut közelében eladó 720 holdas tagos birtok gyönyörű urilak, legjobb gazdasági épületek, egyszerű kert, mező, székhely közelében, instruktívval, vetésekkel 75.000 frt. Reflektánsok a kiadóhivatalhoz «Mintabirtokra» irjanak. 556

Hontban eladó 900 holdas tagos birtokom, jó talaj és dohánytermelés. Csinos urilak, gazdasági épületek jó karban, vízi malom. Ára vetéssel és összes felszereléssel 95.000 frt. Vevő irjon «Alkalmi vétel» alá a lapokhoz. 544

Megvételre keresek 400-800 holdg birtokot, Vas-, Sopron-, Zala-, Somogy-, Baranya-, Veszprém-, Tolna- vagy Fejérmegyében, lak- és gazdasági épületekkel, instruktívval, vetéssel. Bérbeadás is lehet. Fizetek azonnal készpénzzel. Májusban már megnezem az ajánlandó birtokot. Értesítés a kiadóhivatalba küldendő «Honvédezedes» jellegre. 551

Abaujmegyében, eladó nemesi birtok két vasuti állomás közt. 800 hold jó talaj, 15 holdas angol parkban, gyönyörű kastély, 20 szoba uriasan berendezve, termék, téli kert, gőzmalom. Ára értékes instruktívval, vetéssel együtt 130.000 frt. Ajánlat küldendő kiadóhivatalba «Gyönyörű tartózkodás» alá. 548

Kis birtok immunis szőlőleppel (összesen 24 magyar hold), félórnyira a fővárostól, épületekkel, stb. jutányos áron eladó. 757

Tomörmegyében, vasuti állomás közelében eladom 1100 hold birtokomat. Urilak, halastó, park, gazdasági épületek. Ára 50.000 frt. Komoly vevő kiadóhivatalhoz fordulhat. «Halatlan olcsóság». 545

500-800 holdas bérletet keres egy intelligens gazda, bárhol az országban, de csak forgalmi vonalakhoz közel. A birtoktest pontos leírását és a bér összegét tartalmazó ajánlatok A. jegy alatt a kiadóhivatalba küldendők. 761b)

Nyitra megyében, eladom 730 hold tagos, vasut közelében fekvő birtokomat. Szép urilak, gazdasági épületek. Ára 118.000 forint. Venni óhajtó irjon «Termékeny Nyitra» címre a kiadóhivatalba. 546

Nógrádmegyében, szántó 304 hold, összesen 542 hold tagosított birtok, jó talaj, urilak, 8 holdas kertben, gazdasági épületek. Vasut közelében, 48.000 forintért előnyös feltételek mellett eladó. Bővebb felvilágosítás kérhető «Komoly eladó» alatt. 547

Törlesztés és kölcsönt birtokérték 3/4-részeig készpénzben, nem adalapon, eszözölünk földbirtokokra. Semmi előleges költség. Törlesztés 25-50 év közti időre. Csekély kamattal tőke is törlesztve. Adósságok kifizetnek, többleti összeg a birtokosnak kiadatik. Elsőrendű ajánlatok minden megyében. Telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokvíz hitelesítetlenül beküldendő, mire felvilágosításokat készpénzzel és díjmentesen küld az ingatlan-és jelzálog-forgalmi intézet Budapest, Váci-körút 39 szám. 55)

Biharmegyében eladó 835 hold, ebből 580 hold prima szántóföld, vasut közelében, egy darabban. Urilak. Ára 142.000 frt. Igénytartók forduljanak a kiadóhivatalhoz «Szolid vétel» címre. 541

Abaujmegyében 1000 hold vasut mellett, 800 hold szántó egy darabban, kitűnő talaj, eladó. Kastély és melléképületek parkban, gazdasági épületek. Ára 175.000 frt. Komoly vevő irjon a kiadóba «Recept-talaj» címre. 542

Szabolcsmegyében 460 hold jó minőségű birtok eladó. Urilak, gazdasági épületek, dohánytermelés. Ára 42.000 frt. Komoly vevő «Dohánytermelés» alatt nyer bővebb értesítést. 543

Pozsonymegyében 340 holdas kitűnő termékeny birtokom, szilárd urilak, gazdasági épületek, vadászat, eladó. Ára 60.000 frt. Vevő irjon «Kedvező» címre. 540

Allatok.

Eladó lovak, következő nyéis 4 évesek, u. m. 1. sötét barna pej, jegytelen 167 cm. magas, berélt. 2. világos pej, csillaggal 161 cm. magas, berélt. 3. sötét pej, jegytelen 163 cm. magas, kanca. Mind a három 422. számú Ostregertől származik. Áruk 800-600-700 forint. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal. 265

Méltóságos gr. Wenckheim Frigyes ur szt.-miklósi uradalomban megszülvén a sertésenyésztés, a következő, Kigyósról eredő mangolicza fajjájú **sertések** kerülnek eladásra, u. m. 11 drb tenyészkan 7 » 2 éves tenyészkan 6 » 1 » tenyészkan 53 » öreg tenyészkanca 72 » 2 éves tenyészkanca 21 » 1 » tenyészkanca

Közlebbi felvilágosítást nyújt Rinkler Lajos uradalmi felügyelő Lébény-Szt.-Miklóson, Mosonmegyében. 789

Báró Wodianer Albert ur hágyoni uradalomban 15 darab tenyészésre alkalmas **kosbírka, fésűs, eladó**. Közlebbit az uradalom tisztartóságánál tudható meg. Posta Szirák-Bágyonban. 790

Termények.

«Csillagfűrt» kerestetik, 10 hektoliter. Ajánlatok a kiadóhivatalhoz intézendők. 787

Vegyések.

Nyilvános mezőgazdasági

vegyházi-erületi állomás.

Ervállal jutányos díjak mellett azonnali elintézésre **talaj-, víz-, műtrágya-, takarmány- stb. vegyelemzéseket**. A kiállított leletek jogervényesek.

Dr. TELBISZ JÁNOS kir. keresk. törv. hit. vegyész **BUDAPEST** VII., központi tejszarnok.

Fischer J.

zsák gyári raktárában **BUDAPEST**

Nagy-korona-utca 18. sz.

vizmentes ponyvák kölcsönre kaphatók. Ugyanott új és egyszer használatban volt vizmentes ponyvák jutányosan kaphatók. **Repczponyva** darabonként a 3 frt 20 kr.

Temesben	5000 hold	700 000 frt
Szatmárban	2650 hold	300 000 frt
Nógrádban	1881 hold	80 000 frt
Pestben	1000 hold	185 000 frt
Vasban	2300 hold	250 000 frt
Biharban	4000 hold	650 000 frt
Pestben	1928 hold	120 000 frt
Abaujban	1000 hold	180 000 frt
Gömörben	1109 hold	60 000 frt
Szabolcsban	2065 hold	210 000 frt
Szatmárban	1797 hold	135 000 frt
Biharban	2000 hold	350 000 frt
Pozsegában	12614 hold	570 000 frt
Szatmárban	3500 hold	240 000 frt
Szabolcsban	1200 hold	150 000 frt
Pestben	1100 hold	120 000 frt
Zólyomban	1722 hold	140 000 frt
Biharban	3090 hold	250 000 frt
Borsodban	1200 hold	130 000 frt
Szilágyban	4400 hold	300 000 frt
Biharban	1334 hold	200 000 frt
Gömörben	1816 hold	130 000 frt
Arádmegyében	1100 hold	120 000 frt
Gömörben	2500 hold	220 000 frt
Somogyban	2403 hold	300 000 frt
Zemplénben	1067 hold	110 000 frt
Szilágyban	1377 hold	120 000 frt
Gömörben	1850 hold	75 000 frt
Szabolcsban	1500 hold	200 000 frt
Győrben	420 hold	70 000 frt
Krassó-Szörényben	6058 hold	600 000 frt
Zemplénben	8078 hold	300 000 frt
Zemplénben	1360 hold	75 000 frt
Pestben	1020 hold	140 000 frt
Szilágyban	1000 hold	80 000 frt
Szabolcsban	500 hold	65 000 frt
Abaujban	800 hold	130 000 frt
Hontban	800 hold	100 000 frt
Vasban	993 hold	140 000 frt
Gömörben	800 hold	60 000 frt
Pestben	970 hold	75 000 frt
Szabolcsban	1000 hold	150 000 frt
Biharban	900 hold	100 000 frt
Mármarosban	885 hold	50 000 frt
Biharban	835 hold	145 000 frt
Szatmárban	800 hold	80 000 frt
J.-N.-K.-Szolnokban	828 hold	125 000 frt
Borsodban	600 hold	90 000 frt
Nyitraiban	730 hold	115 000 frt
Gömörben	700 hold	80 000 frt
Hontban	760 hold	70 000 frt
Sárosban	715 hold	80 000 frt
Zemplénben	701 hold	75 000 frt
Torontálban	4232 hold	800 000 frt
Sárosban	749 hold	35 000 frt
Abaujban	750 hold	36 000 frt
Borsodban	700 hold	115 000 frt
Szatmárban	785 hold	85 000 frt
Pestben	780 hold	82 000 frt
Torontálban	1532 hold	350 000 frt
Szabolcsban	700 hold	85 000 frt
Szilágyban	665 hold	85 000 frt
Trencsénben	536 hold	130 000 frt
Pestben	468 hold	32 000 frt
Komáromban	340 hold	70 000 frt
Torontálban	2700 hold	205 600 frt
Szabolcsban	450 hold	42 000 frt
Trencsénben	400 hold	12 000 frt
Temesben	441 hold	101 000 frt
Borsodban	400 hold	70 000 frt
Fejériben	600 hold	150 000 frt
Torontálban	2800 hold	300 000 frt
Győrben	630 hold	130 000 frt
Nógrádban	541 hold	50 000 frt
Nógrádban	400 hold	60 000 frt
Hontban	445 hold	45 000 frt
Somogyban	530 hold	52 000 frt
Sopronban	400 hold	80 000 frt
Szabolcsban	50 hold	90 000 frt
Komáromban	400 hold	90 000 frt
Hontban	562 hold	80 000 frt
Borsodban	604 hold	150 000 frt
Pestmegyében	545 hold	26 000 frt
Zemplénben	80 hold	80 000 frt
Szabolcsban	595 hold	75 000 frt
Vasban	445 hold	85 000 frt
Zemplénben	204 hold	26 000 frt
Vasban	290 hold	53 000 frt
Trencsénben	273 hold	25 000 frt
Szatmárban	1200 hold	150 000 frt
Sárosban	750 hold	80 000 frt
Borsodban	655 hold	65 000 frt
Hontban	445 hold	35 000 frt
Gömörben	518 hold	35 000 frt
Komáromban	222 hold	50 000 frt
Nyitraiban	900 hold	800 000 frt
Sárosban	274 hold	15 000 frt
Borsodban	518 hold	75 000 frt
Nógrádban	562 hold	80 000 frt
Nyitraiban	400 hold	72 000 frt
J. N.-K.-Szolnokban	341 hold	100 000 frt
Temesben	150 hold	40 000 frt

Részletes birtokleírást csak komoly vevőknek, ugyan, mint az ország minden vidékéről előjegyzésben levő eladó birtokokról, szivesen és költségmentesen küld a hatóságilag engedélyezett **INGATLAN- ÉS JELZÁLOG-FORGALMI-INTÉZET** BUDAPEST, Váci-körút 39. szám.

Gőzszántás.

Az általános mindenütt bevált Fowler-féle eredeti Compound gőzeke-mozdonyok és gőzszántási eszközök jelenleg általunk különböző nagyságban gyártatnak, úgy, hogy bármily terjedelmű gazdaságok a legjobb gőzeke-készletekkel láthatók el. Egyhengeres gőzeke-mozdonyokat kívánatra, mint eddig, szintén gyártunk.

Gyárunkból származó használt, de teljesen jó karba helyezett gőzeke-gépezetek alkalmilag olcsón eladóak.

Legfontosabb kivételre elvállaljuk a tőlünk vett gőzeke-gépezetek javítását és az egyes alkatrészek pótszállítását.

Gőzekeink számai felett künön elismerésekkel rendelkezünk. Katalógusok, árjegyzékek és a gőzmevelést tárgyzó leírások kívánatra megküldetnek.

John Fowler & Co.

Budapest, V., váci-körút 76. sz. a.

Nyers-vazeline

pata és bőr számára, a közös hadseregnek alkalmazva. — Szétküldés posta útján csomagolás- és postamentesen.

4 kiló, 4 1 kilós szelencében 3 forint
4 » 14 » » 2 frt 50.
Vaspályán: hordó a 25 kiló, kilónként 40 kr. Bécsből díjmentesen.

JUST és Társa, Wien, Weidling, Franzensgasse.

Kinek kell víz?

Olcsó önműködő vízvezetői telepeket létesít ipar és mezőgazdasági célokra messze és közelben folyók völgyekből

KUNZ ANTAL GYÁROS

Mährisch-Weiskirchen.

Fontos ajánlatok esetén díj- és jermenes költség-előirányzatot szolgát.

szegedi kenderfonó-gyár részvény-társaság.

Kötélárúk gazdaságok részére.

Istráng, kötőfék, marhakötél, kocsis- és széna-kötél, lóterhelő, ruhaszártó-továbbá felhuzó-, csiga- és hajtó-kötelek, sodrony-kötelek, kenderszíjak, borsűrűzsákok, tömlők.

Kéve-kötő fonalak, finom hosszú kender- és géptisztító-kőczt válogatott I-ső rendű kenderből kivételes jutányos áron kaphatók, a

Szegedi kenderfonó-gyár részvény-társaságnál.

— Duplaszórós —

Peronospora - fecskendők

kétszeres munkabírással.

Vasmentes kékkő páczolásra, gépolaj, kocsikenő, ponyvák, zsákok.

Dobsínek, forrcsövek, minden gyártmányu gépekhez alkatrészek

Mindennemű gazdasági gépek.

Tetemesen nagyobbított gépcsarnokunk megtekintését ajánlv.

Schvarcz József és társa

Budapest, váci-körút 26.

Gazdaságoknak

ajánlunk a közlegő cséplési évadhoz locomobilfűtésre künően alkalmas

királdi akna és darabos szenet

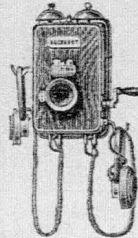
a legjutányosabb árban minden állomásra szállítva. Megrendelések intézendők a

Magyar általános kőszénbánya részvény-társulathoz
Budapest, V., váci-körút 46.

Hungaria könyvnyomda nyomása, Budapest váci-körút 34.

Első osztrák-magyar villamvilágítási és erőátviteli gyár.

EGGER B. és Társa.

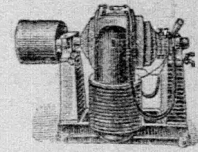

BUDAPEST

VII., Huszár-utca
7. sz.

BÉCS

X., Simmeringer-
strasse 187/9.

Villamvilágítás, telefon, villámhárító, vasuti távirtda stb.

A világhírű „Universal Transmitter” nevű mikrofon egyedül jogosított gyártói.

Költségvetések, árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Tudakozód. Igazgatóság Bécs, Währing, Zimmermannng. 10.

Salzerbad

„Westbahn” állomás Hainfeld (Alsó-Ausztria) konyhasó-, Glaubersóforrások, vizgyógyintézet, villam-, massage-, terep-, diátkurák, uszoda; magasság 1800 láb tengerszín felett, áruk mér-sékelték, nyári lakások olcsók.

Prospektusok ingyen, fürdőorvos Dr. Fränkl.

A kőolajfinomítógyár-részvénytársaság

Budapesten, V., Zrinyi-utca 4.

ajánlja elismert jó minőségű phosphorsavas

műtrágya gyártmányait

ugymint

phosphorit-superphosphat és csontliszt-superphosphat

jutányos feltételek mellett. Ismertető iratok kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

A „Magyar Asphalt-Részvény-Társaság”

Budapest, Andrassy-út 30

elvállalja minden néven nevezendő

Aszfalt-burkolási

(magtár, istálló, folyosó, terrasze etc.) valamint szárazzá-
tevési munkák teljesítését jótállás mellett, legolcsóbban.

Aszfalt-anyag utasítással

valamint

kitünő jó gépolaj

vidékre is szállítatik.

A legkitünőbb magvak

MAUTHNER ÖDÖN

magkereskedésében

BUDAPESTEN

Főüzlet:

Andrassy-út 23.

Fióküzlet:

Koronaherceg-utca 18. sz.

szerezhetők be.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Az ország

Egész év

Alkot
gördült 2

Ma

annak a
igazságsze

tette s

8-án meg

lést a ha

között; a

gallatát

legalkotr

megértett

dos mult

ben a ha

a szabads

mellett,

hűség, a

vonzódás

Megé

fátyolt v

a visszav

ezok, ut

nak szon

kegyelet

már ker

ki a még

sőnek si

Az u

letés nag

tak a k

felséges

József f

koronájá

abszolut

a megle

minden

Azót

25

báknak

ségét es